

HUMANISTIKA IN PRAVO

»Demokratska« in »pravna« država

Drugi simpozij v ciklusu *Humanistika in pravo* posvečamo temeljnima standardoma zahodne kulture sobivanja, ki sta zapisana v prvem in drugem členu naše Ustave: demokratični obliki organizacije oblasti in načelu pravne države.

Po eni strani tvorita sopripadajočo celoto. Demokratična oblika sobivanja odgovarja ontološki strukturi novoveškega subjekta, njegovi reflektivnosti, saj je naslovnik oblasti tudi njen avtor in utemeljitelj. K novoveškemu subjektu spada tudi dostojanstvo, ki zahteva, da izvrševalci oblasti delujejo v imenu obče volje (*voluntas*) in ne v imenu samovolje (*arbitrium*), kar pa operacionalizira načelo pravne države.

Toda po drugi strani je med tema načeloma tudi neodpravljiva napetost. V vsaki demokratični kulturi prihaja do situacij, ko mora načelo pravne države zamejiti zahteve naelektrnega javnega mnenja, kar je nepogrešljivi »nedemokratični« moment vsake demokracije. In obratno, slepa formalna pravilnost odločitev ni nobeno zagotovilo za demokratičnost neke skupnosti. Na vse zanje so mnoge totalitarne ureditve temeljile prav na doslednem apologetskem pozitivizmu. Vsaka demokratična kultura je živ organizem, ki mora vselej znova najti balans med napetostmi, položenimi v sama ustavna načela, s čimer se oblikuje njihova interpretacija, ki je za izzive neke skupnosti v nekem času najprimernejša.

Kako po 26. letih samostojnosti oceniti uresničevanje načela demokratičnosti in pravne države? Je demokratični deficit možno zmanjšati z vnašanjem ti. civilne družbe v odločanje, ali s tem dosežemo prej nasprotno? Je država nemara celo »preveč« demokratična, dokler lahko javni revolt paralizira njene vitalne funkcije, strukturne reforme? Je občutek »črkobralstva« in »neživljenjskosti« predpisov strukturna nujnosti načela pravne države, ali njegova kršitev? Kako se je razvijalo načelo pravne države na našem ozemlju? Kaj se lahko naučimo iz naše tradicije na tem področju, ki je stara vsak petsto let? Če se ozremo še dlje v zgodovino, v čem nas nagovarja antični koncept demokracije?

Simpozij z okroglo mizo bo v sredo, 18. aprila ob 16h, v dvorani Slovenske matice, Kongresni trg 8, Ljubljana.

Rok Svetlič, *Pravni inštitut pri Znanstveno raziskovalnem središču – Koper*

Jan Zobec, *Slovenska Komisija pravnikov*

Aleš Gabrič, *Slovenska matica*

PROGRAM

16.00 – 17.30 (Predavanja)

Jan Zobec in Rok Svetlič, *uvodne besede in predstavitev teme*

Mag. Primož Turk: *Razlika med sodobnim in antičnim pojmovanjem demokracije*

Izr. prof. dr. Dragica Čeč: *Podložniške prošnje – pravno sredstvo neposredne pritožbe vladarju. Pritožbe - politični odzivi – učinki*

Izr. prof. dr. Matej Avbelj: *Slovenija kot neliberalna demokracija?*

17.30 – 18.00 (Odmor)

18.00 – 19.30 (Okrogla miza)

Akad. prof. dr. Tine Hribar

Izr. prof. dr. Jernej Letnar Černič

g. Peter Jančič

* * *

Ta simpozij sodi v niz dogodkov, ki bodo potekali pod naslovom »Humanistika in pravo«. Nagovoriti želimo ključne fenomene, ki zadevajo demokratično kulturo, pri čemer bomo sledili dvojemu. Pravno znanost, ki danes aksiološko spada na področje družboslovja, bi radi vnovič povezali s humanističnimi vedami, od koder tradicionalno izhaja. S tem se bo odprla nova perspektiva, ki sega preko politik upravljanja z družbo. Pravne institute želimo postaviti v okvir najširše – zahodne in evropske – duhovne tradicije, ki nas je zgodovinsko oblikovala. Prepričani smo, da je možno zgolj na ta način izzive demokratični kulturi pravilno razumeti in se na njih odzvati. Hkrati bomo gradili na komunikaciji akademskega diskurza s pravno prakso. V prvi vrsti bomo vključevali izkušnje, ki nastajajo ob delu v pravosodju, ki ostaja za pravo paradigmatični diskurz.